

АНАЛИЗА БИЛАНСА

Додатак „Народном Благостању“

ГОДИНА III

БЕОГРАД, 24. ЈАНУАР 1931.

БРОЈ 4

Садржај:

Jugoslavensko dioničarsko društvo Georg Schicht — Zagreb-Osijek
„Granit“ трговачко дioničко друштво — Загреб
Друштво за електротехнику и фабрика кабела а. д. — Загреб
Jugoslavensko Burko d. d. — Загреб
Друштво за осигурање и реосигурање „Triglav“ d. d. — Загреб

JUGOSLAVENSKO DIONIČARSKO DRUŠTVO GEORG SCHICHT -- ZAGREB-OSIJEK

Georg Schicht je svetsko poduzeće za fabrikaciju sapuna, margarine i kozmetičkih artikala. Ima tvornice u mnogim državama centralne Evrope a usko je povezano sa velikim holandskim konsernom margarine i sapuna. Centrala je poduzeća u Aussigu u Čehoslovačkoj. Jugoslavensko Georg Schicht je afilijacija tog velikog konserna. Društvo je protokolirano u Zagrebu, dok se njegove fabrike nalaze u Osijeku.

Pored konserna Georg Schicht u Jugoslavenskom d. d. Georg Schicht zastupane su i Srpska i Jugoslovenska udružena banka te po dva njihova predstavnika sede u upravnom odboru.

Fabrikati Georg Schicht bili su u pretežnom delu naše države poznati još od pre rata. Naročito sapun sa markom „Jelen“ bio je opšte poznat i u našim krajevima koji su bili tada sastavni deo bivše Monarhije. Prva veća reklama, u našim krajevima, koja je sistematski forsirala i propagirala jedan artikal, bila je ona Georg Schicht iz Aussiga. Pojedina sela najprvo su bila poplavljena Schichtovom reklamom, naročito slikama za decu. Onda su dolazili agenti koji su svakom gazdinstvu besplatno davali komad sapuna „Jelen“. A tek onda je dolazio trgovački putnik i zastupnik, koji je obilazio trgovce. Za nekoliko meseci u pojedinom kraju nije se moglo dobiti drugog sapuna no Schichtovog. Kad je došao raspad bivše Monarhije, Schicht iz tvornice u Aussigu nije mogao više tako lako da snabde svoja stara tržišta u Jugoslaviji, niti da osvaja nova. U tome ga je prečila i sama carinska tarifa.

Trebalo je pristupiti fabrikaciji u samoj zemlji. Tako je 1921. godine osnovano Jugoslavensko d. d. Georg Schicht. Glavnica je iznosila 6 miliona dinara. U prvo vreme nije se pristupilo podizanju vlastite tvornice već je uzeta u zakup Prva osječka tvornica sapuna i u njenim prostorijama uređena je fabrikacija.

Georg Schicht je imao i tu prednost, da svoje artikle nije morao tek da uvodi. Oni su bili uvedeni već dugi niz godina. Radi toga je tvornica mogla odmah početi raditi u velikim dimenzijama. A kako je raspolagala sa dovoljnim finansijskim sredstvima, uspela je da veoma brzo eliminiira znatan broj konkurenata. Naročito su stradala manja poduzeća, koja su se bila znatno umnožila za vreme rata i u prvo doba posle rata. Danas kao gotovo u nijednoj našoj branši, u industriji sapuna i srodnih artikala ide se ka koncentraciji u par jakih poduzeća.

Godine 1928. zaključuje se povišenje glavnice od 6 na 8 miliona dinara i to radi preuzimanja Prve osječke tvornice sapuna. Prema tome je Georg Schicht konačno metnuo ruke i na onu fabriku, koju je bio uzeo u zakup. Naravno da su u međuvremenu bile izvršene i znatne investicije, jer je fabrika znatno bila proširena.

Poduzeće se povoljno razvija. Prvih je godina plaćalo di-

videndu 5%. Za 1924. godinu usled opšte krize u znatnom delu države, nije isplaćena dividenda. Godine 1926. i 1927. plaća se 6% dividende. Za 1928. godinu isplaćena je dividenda od 12 a 1929. godinu od 14%. Prema tome je razvitak u najnovije vreme vanredan.

Bilanca za 4 poslednje godine ovako izgleda:

Aktiva	1929.	1928.	1927.	1926.
Zemljište	660	660	538	—
Zgrade	7.872	7.875	5.951	6.489
Industrijski inventar	12.085	11.793	11.294	9.986
Zalihe	12.826	14.174	10.532	8.522
Blagajna	517	726	1.097	643
Efekti	157	7	4.807	—
Dužnici	12.683	11.433	11.127	12.872
Pasiva				
Glavnica	8.000	8.000	6.000	6.000
Rezerve	769	707	90	54
Amortizacioni fondovi	11.599	9.988	6.691	4.553
Verovnici	21.758	25.392	30.519	32.708
Akcepti	1.000	1.000	1.000	400
Dobitak	3.377	1.239	1.047	773
Ukupno	46.762	46.669	45.349	44.489

Investicije su iskazane sa 20 miliona dinara. Amortizacioni fond iznosi 11.5 miliona. Prema tome neto vrednost investicija iskazana je sa 8.5 miliona. Toliko iznose i vlastita sredstva. Po tome je poduzeće u odličnom položaju da za investicije ne treba nikakvih kredita. To je prvi uslov za zdrav razvitak jednog industrijskog poduzeća.

Dužnici i zalihe bili su krajem 1929. godine na istoj visini. Oni su u glavnome pokriveni verovnicima i akceptima. To je opet jedan zdrav preduslov za prosperitet jednog industrijskog poduzeća. Samo roba i potraživanja komitenata mogu biti pokrivena kreditima liferanata, novčanih zavoda ili matice poduzeća.

Čisti dobitak u 1929. godini vanredno je porastao. On iznosi preko 3 miliona dinara, što bi odgovaralo ukamaćenju od 40 od sto dioničke glavnice. A to je retka pojava kod naših industrijskih poduzeća. Pogotovu što se tu ne radi o poduzećima osnovanim još pre rata, kođ kojih bi pretežni dio glavnice bio uplaćen u zlatnim krunama. Čisti dobitak u 1929. godini je za dva i po puta veći od dobitka u 1928. godini. A i taj je već bio znatan. Pored toga amortizacija je veoma znatna. Daleko veća nego što odgovara stvarnom smanjenju vrednosti zgrada i strojeva, što je dokaz velike predostrožnosti.

Verovnici su u konstantnom opadanju. Od 33 miliona koncem 1926. na 22 miliona dinara koncem 1929. godine. To znači, da poduzeće sve više i više uspeva da samo stvara finansijska sredstva, potrebna za vođenje poslova. Pored povišenja glavnice tome mnogo doprinosi i forsirana amortizacija.

Ефекти су крајем 1927. године били знатни; касније су скоро потпуно нестали, али су концем 1929. године опет нешто порасли. То је у вежи прво са фузјом са Првом осјечком творницом сапана, чије је акције у главном имао сам Југославенски Georg Schicht i прошле године у вежи са уписом акција Agrarne banke.

Југославенско д. д. Georg Schicht поред сапана „Јелен“ ставља код нас у промет праšак за пранје „Radion“ i косметичке артикле Elida. Под тим имену познати су у читавој држави, јер мало које подuzeће води такву рекламу као Georg Schicht.

„GRANUM“ ТРГОВАЧКО ДИОНИЧКО ДРУШТВО, ЗАГРЕБ

Међу домаћим подuzeћима, који се баве извозом житарица ван сваке је сумње, да је највеће „Granum“ трговачко д. д. у Загребу.

Основано је 1919. године од неколико познатих трговаца житарицама и Југословенске банке као главног финансијера, и ако су и остали оснивачи финансиски одлично фундирани. Али житарски посао тражи знатна средства и ради тога било је веома згодно, добити јачи ослонац на једну домаћу велику банку.

Централа је била у Осјеку а филијале у Загребу и Сомбору. Дионичка главница износила је 6 милиона круна. Године 1920. она је повишена на 12 милиона круна, а 1922. године претворена је у 3 милиона динара.

„Granum“ поред интензивног извоза, нарочито у Аустрију и Италију, где је имао сталну клијентелу, много је радио и у самој земљи. Нарочито је бригу посвећивао такзваним пасивним крајевима, у првом реду Далмацији и Приморју, као и Словенији где је имао властите заступнике, агенте или афилирана подuzeћа.

Године 1920. проширује се подuzeће у том правцу, да је набавило све акције Доњо-Михољачког парног млина, а 1927. год. загребачког Отпремничког и складишног д. д. Са млином је у прво време прављен одличан посао. Млин је био мањих димензија, није имао великих режија па је могао успешно радити и онда, кад су велики млинови радили са дефицитом. А како му је стајала на расположењу велика продајна организација Гранума, није било потешкоћа, да се нађе пласман за читаву продукцију. А код млинова успех је могућ једино онда, ако је читав капацитет трајно искоришћен.

Биланса за 4 последње године овако изгледа :

Активa	1929. г.	1928. г.	1927. г.	1926 г.
Имобилија	960	1.360	1.360	1.360
Инвентар	36	36	36	36
Благајна	688	656	1.319	618
Ефекти	1.599	1.625	1.625	725
Роба	2.584	1.150	2.659	3.358
Дужници	10.405	11.441	10.962	9.624
Римесе	—	100	650	—
Пасива				
Главница	3.000	3.000	3.000	3.000
Резерве	650	600	550	500
Резерва за порезе	100	100	100	100
Акцепти	5.000	6.000	8.450	3.600
Повериоци	7.174	6.300	6.157	8.150
Добитак	332	368	354	369
Укупна биланса	16.275	16.370	18.613	15.722

Властита средства покривају све инвестиције као и ефекте афилираних подuzeћа. И преко тог износа остаје прометни капитал од 2 милиона динара. Кредити се црпе у главном само у оној мери, уколико се даје кредита купцима. Према томе одношај властитих и поверених средстава је надасве здрав и повољан. Поготову јер се ту ради о једном трговачком подuzeћу животних намирница, које ради краткорочним кредитима.

Пословни успеси задовољавају. Чисти је добитак константно преко 300.000 динара што омогућује исплату дивиденде од 10 од сто.

Наравно да ће на развој „Granuma“ деловати појава Извозног друштва. У првом реду код извоза. Временом можда и код трговине у самој земљи. Међутим Гранум има тако залеђе а управа се налази у тако искусним и вештим рукама, да ако се ма које житарско подuzeће буде и даље одржало на замерној висни, онда ће то бити у првом реду Гранум.

ДРУШТВО ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКУ И ФАБРИКА КАБЕЛА А Д. — ЗАГРЕБ

Међу наше индустрије које се налазе у знатном развоју и којима је осигурана много већа будућност, спада у првом реду електротехничка индустрија.

Ми се тек налазимо на почетку електрификације. Веће инсталације добили смо тек у последње време. А већи пројекти електрификације тек се остварују. Сви знаци кажу на то, да ће управо електрификација знатно да се проширује. У Словенији са једне стране шири се електрана у Фали по северним крајевима дравске бановине а продире и у савску бановину, а са друге стране банска електрична централа у Велењу и код Завршнице иду за тиме, да постану центар за електрификацију претежног дела средње и јужне Словеније.

У савској бановини прошле године изведен је спој централе у Загребу и Карловцу као и електрификација свију вароши и села која леже на том терену. Ове године се вод продужује до Копривнице а у пројекту је његово продужење све тамо до Осјека. Са друге стране имало би се ићи низ Саву до Сиска и Брода. Удружени рудници и талионице, код којих је интересиран белгијски капитал имају намеру, да уз помоћ француског капитала подигну једну велику калоричну централу на једном од својих угљенокопа и да узму у своје руке електрификацију савске бановине. Поред тога како већ рекосмо, са северо-запада продире и Фала и већ је у Вараждину и Чаковцу.

Приморска бановина студира питање електрификације већег дела свог територија. А купња многих градских електричних централа у Војводини по страним концернима сигурно има за циљ подизање нових калоричних централа и дистрибуцију енергије по свим већим местима Војводине.

Подизање индустрије повлачи за собом проширење електротехничке индустрије, јер су данас готово све индустрије уређене на електрични погон. Поред тога подизање електричних централа и у нашим мањим градовима и варошима има за последицу знатан пораст потрошње артикала електро-техничке индустрије.

До пре кратко време ми смо сав електротехнички материјал повлачили из иностранства. Велике светске фирме за електротехнику имају код нас своја афилирана подuzeћа или своја заступства преко којих врше продају. Како на артикле електротехничке индустрије није била ударена висока царина, није се могло ни помислити на већи развој домаће фабрикације. Према томе ми смо увозили не само разне електротехничке апарате него и све врсти жице која служи за каблове. И то не само за електротехнику него и за потребе телеграфа и телефона.

Изменом у царинској политици ситуација се мења. Мало по мало приступа се фабрикацији артикала електротехничке индустрије, у првом реду разних врсти каблова. Тако смо мало по мало добили и неколико индустрија за електротехнику, нарочито фабрикацију каблова.

Друштво за електротехнику и фабрика кабела основано је 1925. године по братиславској фабрици кабела и Велико-бечкеречкој фабрици шећера. Творница је у прво време

радила у Великом Бечкерек у некретнинама фабрике шећера. Међутим брзо се дошло до сазнања, да Велики Бечкерек није погодан за једну такву индустрију. Како је у исто време Загребачка творница бачава обуставила своју продукцију, купљене су њене некретнине у Загребу и у њима је уређена творница каблова. Она данас запослује преко 100 радника и у непрекидном је порасту и проширењу. Дионичка главница, која је износила 1 милион динара, прошле је године повишена на 3 милиона и потпуно уплаћена.

Фабрика за сада продуцира жице за изолирање, каблове, материјал за изолирање и цеви. Постепено се мисли прећи и на производњу других артикала електротехничке индустрије. Незгодно је за развитак електротехничке индустрије, што држава готово сву потребу на електротехничком материјалу повлачи из Немачке на рачун репарација. За пар година, кад престану репарације уaturi, ситуација електротехничке индустрије и у том погледу биће повољнија. Потрошња електротехничког материјала биће много већа поготову што ће до тог доба и електрификација знатно да се унапреди. Наравно да ће онда подузећа која су већ ту, имати боље предуслове за развитак од подузећа, која ће се тек онда оснивати.

Биланса за 1929. годину (ранијих година није објављена) изгледа овако :

Активa	1929. г.
Некретнине	6.001
Стројеви и уређај	4.935
Намештај	77
Благајна	103
Дужници	4.542
Роба	5.075
Губитак из 1928. год.	836
Пасивa	
Главница	1.000
Амортизација	1.582
Веровници	18.942
Добитак	61

Инвестиције билансиране су са 11 милиона динара. Ако одбијемо фонд амортизације, остаје 9,5 милиона. Дионичка главница износи 1 мил. По томе 8,5 милиона инвестиција ишло је преко веровника. И после повишења дионичке главнице на 3 милиона гро инвестиција иде на рачун веровника. А нове инвестиције врше се још увек.

Ранијих година радило се је са губитком. Подузеће се тек изграђивало па није ни чудо. Међутим године 1929. већ је получен чисти добитак од 61 хиљаде динара.

Загребачка фабрика кабела свакако ће играти видну улогу у развитку наше електротехничке индустрије и временом ће се развити у подузеће већих димензија.

Међутим, одржана је 6. децембра 1930. године ванредна главна скупштина акционара, која је одлучила, да се губитак, који је остао крајем 1929. год., по одбитку добити у тој години, а у износу од дин. 775 хиљада динара елиминира одговарајућом редукцијом деоничке главнице. Према томе, предузеће у биланси нема више губитка, и ако се у 1930. години искаже добит, онда се може приступити и плаћању дивиденде.

JUGOSLAVENSKO BURKO D. D. — ZAGREB.

Jugoslavensko Burko је афилјација бечке фирме Schrauben- und Schmiedewarenfabrik A. G. Brevillier & Co., Wien.

Ono се бави пласирањем продуката своје centrale у Jugoslaviji. У првом реду долазе у обзир шрафови као и шрафовска роба. Према томе она је подузеће које се бави увозом продуката индустрије жељеза. Како и код нас има неколико творница шрафова и како и неке фабрике које израђују жељезну робу израђују и неке врсте шрафова, конкуренција домаће и стране производње била је веома оштра. Кад је пред неколико месеци повишена увозна царина на неке врсте шрафова, ситуација се је изменила у

korist domaće produkcije. Међутим како она подузећа из иностранства, која су у Jugoslaviji имала знатан пласман својих продуката, нису htela тако лако да изгубе то тржиште, išla су и она са cenama на niže. У последње време inozemstvo је код нас plasiralo šrafove уз takove cene, да се је могло govoriti о dumpingu. I домаћа produkcija је на puna уста govorila о stranom dumpingu, нарочито са стране подузећа која у Jugoslaviji zastupa Jugoslovensko Burko и tražili су нарочите заštitne мере и повишење carinske tarife.

Schrauben- und Schmiedewarenfabrik A. G. Brevillier & Co и Urban & Söhne, обе из Beča, а čije је produkte plasiralo Jugoslavensko Burko, vodeći računa о повишењу carine на njihove produkte као и на agitaciju која се provodi protiv plasiranja njihove produkcije, odlučili су да svoju jugoslavensku афилјацију pretvore у industrijsko подузеће. Naime glavni dio artikala које су они до сада plasirali у Jugoslaviji imao би се израђивати у samoj zemlji.

Tako се је у jeseni prošle године pristupilo studiranju planova о podizanju једне велике и moderne фабрике šrafova и šrafovске robe. Još о Božiću се је držalo да će се та фабрика podići у Karlovcu или Osijeku, који су gradovi nudili нарочите pogodnosti. Postojala је и ideja да се prekupi и proširi једна već postojeća фабрика šrafova. Pred неколико дана Jugoslavensko Burko kupilo је većину акција Novosadske фабрике šrafova и гвоздене robe d. d. Dionička главница ovog у 1925. godini osnovаног подузећа, iznosila је 500.000 dinara. Godine 1928. zaključeno је повишење на 3 милиона dinara.

Prema tome је otpala ideja podizanja једне nove фабрике. Postojeća у Novom Sadu znatno će се proširiti и izgraditi, tako да će moći да sama израђује готово све one artikle, које је Jugoslavensko Burko до сада povlačilo од svojih matičnih подузећа у inostranstvu. Novi Sad, који već има неколико jačih metalurгијских фабрика dobiva time једну novu, која će се vremenom razviti у подузеће jačih димензија. Како су već postojeće наше фабрике šrafova и sličне robe у stanju, да pokrivaju читаву домаћу produkciju, dolazak једног novог и jakог producenta znatno će otežati njihovu situaciju. Protiv стране konkurencije lakše се је boriti, dok она svoje proizvode израђује на strani. Mnogo је teže, ако она prelaze у ofenzivu и pristupe produkciji у samoj zemlji. Obzirom на tehnička iskustva ovakvih подузећа, njihova finansijska sredstva и veze, они су у većini slučajeва kadri да produciraju jeftinije nego čista домаћа подузећа, која ni у tehničkom а mnogo puta ni у finansijskom pogledu nisu dorasla stranoj konkurenciji. Pogotovu ако је та konkurencija preskočila carinsku barijerу и etablirala се у samoj zemlji.

Биланса за 4 последње године овако изгледа:

Активa	1929.	1928.	1927.	1926.
Imobilija	1.040	1.040	1.040	1.051
Inventar	186	212	224	246
Роба	7.409	9.325	6.780	8.105
Blagajna	294	54	3	33
Dužnici	2.746	1.886	2.224	3.512
Efekti	16	16	16	90
Menice	9	36	—	—
Gubitak	65	71	76	73
Пасивa				
Главница	250	250	250	250
Verovnici	11.500	12.103	10.111	12.859
Rezerve	3	3	3	3
Razno	13	295	—	—
Укупна биланса	11.767	12.652	10.365	13.112

Биланса је типични пример биланса оних подузећа, која су афилјације страних industrijsких konserна. Dionička главница не игра znatnu улогу, jer овде dominiraju веровници. То су потраживања centrala за dobavljenu робу. Код активе dominira роба и дуžници već према томе дали подузеће подржава и vlastito skladiште или пак јој njezina inozemna centrala izravно dostavlja traženu робу.

Proširenjem delokruga, preuzimanjem same fabrikacije, bilansa znatno će se izmeniti. Investicije će porasti. Prvo radi nabavke nekretnina i strojeva novosadske tvornice, a drugo radi proširenja same fabrike. Pored toga i zalih robe kao i materijala biće onda kad se vrši fabrikacija, mnogo veće, nego što su sada kad se povlači roba direktno od centrale.

Savezno time povećava se i ukupna suma bilanse. Kod pasivnih pozicija zavisi porast od toga, dali će se i u kojem iznosu pristupiti povišenju glavnice, dalje kako će izgledati pozicija verovnika. Ako se ne pristupi povišenju glavnice, onda će pozicija verovnika znatno porasti, jer će morati centrala stavljati na raspoloženje i veće iznose gotovine, dok sada dolaze potraživanja samo od liferovane robe. Ukoliko naravno Jugoslavenski Burko ne bude radio sa samostalnim bankarskim kreditom, eventualno i uz garanciju bečke centrale.

Povišenje uvozne carine je i ovdje pokazalo, da ono mnogo puta ima za posledicu, da strana industrijska poduzeća, koja su prodavala veće količine svoje proizvodnje u našoj zemlji, podižu vlastite tvornice.

DRUŠTVO ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE „TRIGLAV“ D. D. — ZAGREB

„Triglav“ je jedino osiguravajuće društvo, koje je u 1929. godini povišilo svoju glavnice, od 6 na 10 miliona, uplatom novih 8000 akcija à 500 dinara. Kod prilika, koje su vladale 1929. godine a koje vladaju i danas na našem efektivnom tržištu bilo bi teško plasirati nove akcije za 4 miliona dinara; ali kako su kod „Triglava“ zainteresirani strani kapitali i osiguravajuća društva, pre svega čehoslovačka, ruska, danska i engleska, to kod ovako odličnih porodičnih veza zbilja nije bilo teško novu emisiju potpuno plasirati.

Mi smo i prilikom analiziranja bilansa „Triglava“ za 1928. godinu, u „Narodnom Blagostanju“ br. 27. od 10. avgusta 1929. godine, strana 444, naše čitaoce pobliže upoznali sa inostranim interesima, koji u tom društvu učestvuju i tom prilikom ukazali na usku vezu sa „Salamandrom“, dansko-englesko-ruskim osiguravajućim društvom, koje i u Parizu podržava razgranat posao.

„Triglav“ je osnovan 1921. godine sa glavnicom od 4 miliona, koja je u 1923. godini povišena na 6 miliona. Zadatak mu je vršenje osiguravajućeg posla, posrednog i neposrednog ali samo u elementarnoj grani. U prvom početku izgleda, da je bio posao transportnog osiguranja specijalitet „Triglava“; to je i razumljivo, jer je u prvim posleratnim godinama bilo transportno osiguranje jedan veoma lukrativan posao. Međutim, u poslednjim godinama prilike su se iz osnova promenile, i mi ćemo malo niže pokazati, da su gubitci baš u tome poslu dali povoda, da ga društvo potpuno napusti, i da obrati veću pažnju drugim granama.

Kod osiguravajućih društava je račun gubitka i dobitka mnogo interesantniji no sam završni račun. U donjoj tabeli donosimo glavne njegove pozicije za poslednje tri godine, koje daju sledeću sliku:

I. Račun gubitka i dobitka.			
Rashodi	1927.	1928.	1929.
u hiljadama dinara			
Odeljenje požara			
isplaćene štete	13.522	13.910	13.231
isplaćene provizije	7.084	7.725	7.161
premijske rezerve	6.855	7.727	7.262
rez. za nerešene štete	2.053	2.333	2.353
Odeljenje transporta			
isplaćene štete	15.399	4.242	1.358
isplaćene provizije	1.240	265	90
rezerve	5.008	912	892
Ostale male branše			
isplaćene štete	1.531	1.575	986
isplaćene provizije	247	331	597
premijske rezerve	531	318	648
rezerve za nerešene štete	459	340	642

Upravni troškovi	4.924	4.332	4.764
Porez	168	142	223
Razni otpisi	367	124	348
Dobitak	—	13	67
Kursna razlika	78	59	—
Prihodi			
prenos dobitka iz ranije godine	36	—	13
Odeljenje požara			
prenos premijske rezerve	7.504	6.855	7.627
prenos rez. za nerešene štete	2.080	2.053	2.303
neto-premije	22.126	24.146	21.796
Odeljenje transporta			
prenos rezerve	8.720	5.008	912
neto premije	13.307	1.170	1.156
Ostala mala odeljenja			
prenos premijske rezerve	493	531	311
prenos rez. za nerešene štete	481	461	342
neto-premije	1.566	1.756	2.367
Razni prihodi			
kamati, najamnine i dažbine	2.574	2.955	3.798
Gubitak	578	—	—
Zbir prihoda i rashoda	59.473	44.938	40.629

Iz tog upoređenja primećujemo, da je volumen poslova poslednjih godina u stalnom opadanju: zbir rashoda ili prihoda, koji je još u 1927. godini iznosio skoro 60 miliona dinara, opao je u 1928. godini na 45 miliona a u 1929. godini na 40 miliona. Smanjenje za 20 miliona u toku od tri godine nije mala stvar i ona ima koliko duboke toliko i potrebne razloge. Poslovi sa inostranstvom pokazali su se kao nerentabilni i suviše riskantni, i gubitci, koji su iz tog posla nastali, uputili su upravu „Triglava“ na rigorozno čišćenje i preorijentaciju u pogledu u ulaznje u nove poslove. To se preko noći ne može izvesti i zbog toga moramo kod ocene završnih računa imati u vidu, da je baš period 1927.—1929. godine period sanacije i preorijentacije.

Poslovi u pojedinim granama izgledali su ovako:

Osiguranje protiv požara			
Godina	Premije	Štete	Štete u %
1927.	22.126	13.522	61.4
1928.	24.146	13.910	57.9
1929.	21.796	13.231	61.05

Premije kao i štete naznačene su neto, to jest po odbitku iznosa koji pripadaju reosiguraču (to važi i za sve ostale grane). Vidimo da je u 1928. godini odnos između plaćenih šteta i naplaćenih premija bio najpovoljniji, naime 57.9%, a da je 1929. godina ipak bila nešto povoljnija od 1927. Uprava sama podvlači, da je u 1929. ukinula nekoliko požarnih inostranih ugovora, zbog čega je i prihod od premija znatno smanjen. Svakako treba napomenuti, da se odnos šteta prema premijama u prosečnoj visini od 60% smatra kao normalan.

Osiguranje transporta			
Godina	Premije	Štete	Štete u %
1927.	13.307	15.399	115.7
1928.	1.170	4.242	362.5
1929.	1.156	1.358	117.4

Ova mala tablica pokazuje, da je to jedna grana veoma bolesna. Od 1927. na 1928. godinu posao je skoro potpuno ukočen: premije su smanjene od 13.3 miliona na 1.17 miliona dinara, a prema tome i štete, i ako ne u onoj istoj razmeri: od 15.4 miliona na 4.24 miliona; tek u 1929. godini odnos se popravlja, i ako još nije normalan. Vidimo da je „Triglav“ u ovome poslu vrlo slabo prošao: na neto-štetama isplatio je 1927. godine 15.4 miliona a na ime premija primio je samo 13.3 miliona dinara. Kako su tako ogromne štete došle isključivo od posla u inostranstvu, to je uprava odlučila, da potpuno obustavi osiguranje transporta u inostranstvu. Ta rigorozna preorijentacija najbolje se ogleda u kretanju premija i šteta u 1929. godini a još bolje kod ostalih manjih odeljenja, kojima posvećuje „Triglav“ sve veću pažnju.

Ostale manje grane

Godina	Premije u hiljadama dinara	Štete	Štete u %
1927.	1566	1.531	98.4
1928.	1756	1.575	89.6
1929.	2367	986	41.6

U 1927. naplaćene su premije skoro jednake isplaćenim štetama — bruto zarada po tome poslu je bila minimalna, iznosila je jedva 1.6%. U 1928. godini iznos je mnogo povoljniji: premije se povećavaju, dok ostaju štete skoro nepromenjene i bruto zarada iznosi već 10.4%. U 1929. godini situacija je potpuno jasna: premije su porasle na 2.37 miliona, dok su se istovremeno štete smanjile na 986 hiljada dinara. Štete iznose samo još 41.6% premija što dokazuje, da je u prošloj godini iznosila bruto zarada po tome poslu 58.4% i to je veoma povoljan, prekonormalan odnos.

Interesantne nam podatke daje donja tablica u pogledu zarade po svim tekućim osiguravajućim poslovima, koja međutim još ne predstavlja čiste dobiti preduzeća.

Prihodi	1927.	1928.	1929.
	u hiljadama dinara		
Premije	36.999	27.072	25.319
Dažbine	2.574	2.955	3.798
Ukupno	39.573	30.027	29.117
Rashodi			
Štete	30.452	19.727	15.575
Provizije	8.571	8.321	7.848
Ukupni troškovi	4.924	4.332	4.764
Ukupno	43.947	32.380	28.187
Zarada	— 4.374	— 2.353	+ 930

Iz toga izlazi, da je zbog prekomerno visokih šteta i provizije pretrpen gubitak od 4.37 miliona u 1927. godini; u 1928. godini smanjene su štete za skoro 11 miliona, a premije su smanjene za 10 miliona; istovremeno su povećani prihodi od dažbina, a smanjeni rashodi po provizijama i opštim upravnim troškovima tako, da je gubitak smanjen za puna 2 miliona i ako su rashodi po štetama od transporta u toj godini veći za preko 3 miliona od naplaćenih premija. U poslednjoj 1929. godini polučena je dobit od 930 hiljada dinara: prema 1927. godini štete su manje za skoro 100%, a premije samo za 65% a osim toga su porasle dažbine za preko 1.2 miliona na 3.8 miliona a provizije i opšti troškovi smanjeni su za preko 1 milion. Nameće se dakle konstatacija, da je u 1929. godini već sve odbačeno što je bilo štetno i trulo i da je pregrupacija uspešno privedena kraju.

Kod elementarnog osiguranja utiče na rezultat rada u jednoj godini i odnos između aktivnih i pasivnih prenosnih premija. Osim toga osiguravajuće društvo može da stvara iz godine u godinu moćne tihe rezerve u poziciji nerešene štete.

Evo kako se je saldo tih pozicija razvijao kod „Triglava“:

Grana	1927.	1928.	1929.
u hiljadama dinara			
Požara	+ 679	— 1.125	+ 308
Transporta	+ 3.710	+ 4.093	+ 20
Ostale grane	— 16	+ 334	— 633
Ukupno	+ 4.378	+ 3.272	— 305

Kod požara i u ostalim malim granama je zarada na prenosnim premijama odnosno na rezervama za neisplaćene štete potpuno normalna; u oči pada velika zarada kod transportnog osiguranja, što rezultira od toga, da je posao u ovoj godini skoro potpuno obustavljen.

Time nam je omogućeno sastaviti narednu tablicu o kretanju čiste zarade društva.

	1927.	1928.	1929.
u hiljadama dinara			
Zarada na tek. osigur. poslu	— 4.374	— 2.353	+ 930
Zarada na prenosnim prem. i nerešenim štetama	+ 4.373	+ 3.275	— 305

Porez, otpisi i t. d.	— 613	— 331	— 571
Prenos dobiti iz ran. god.	+ 36	— 578	+ 13
Čista dobit	— 578	+ 13	+ 67

Iz toga se vidi, da je u 1928. godini postignuta tolika čista dobit, da se jednim potezom moglo eliminirati gubitak iz 1927. godine; a u 1929. iskazana čista dobit iznosi već 67 hiljada dinara.

II. Račun izravnjanja.

Aktiva	1927.	1928.	1929.
Blagajna	204	223	477
Gotovina kod banaka	1.686	1.245	4.819
Hartije od vrednosti	290	494	574
Nepokretnosti	6.238	6.238	6.113
Pokretnosti	626	704	665
Kod osigurav. zavoda deponirane pričuve	12.398	9.333	9.062
Dužnici			
generalna zastupstva	3.741	4.231	3.783
osiguravajuća društva	2.186	756	1.061
razni dužnici	—	183	291
Račun garancije	105	105	112
Gubitak	578	—	—
Osnivački troškovi	291	—	—
Račun amortizacije troškova	—	232	—
Pasiva			
Glavnica	6.000	6.000	10.000
Reserve	20	20	20
Premijske rezerve:	12.394	—	—
požarno osiguranje	—	7.727	7.262
osiguranje transporta	—	911	891
ostale male branše	—	318	654
Rezerve za nerešene štete	2.513	—	—
požarno osiguranje	—	2.332	2.353
ostale male branše	—	340	642
Ostave reosiguratelja	999	1.165	1.358
Razni poverioci	6.314	4.815	3.597
Račun garancija	105	105	112
Dobit	—	13	67
Zbir aktive i pasive	28.346	23.749	26.962

Prirodno je, da je gubitak, koji je „Triglav“ pretrpeo u 1927. godini, morao imati odjeka u celoj strukturi bilanse; gubitci a i tako brza i energična preorientacija moraju ostaviti svoje tragove i u bilansu naredne godine. Gornja tablica to potvrđuje: zbir bilanse je od 28.35 miliona u 1927. godini smanjen na 23.75 miliona u 1928. godini. Iz prevelike brige i opreznosti o očuvanju svog kredita kao osiguravajući zavod, društvo je u 1928. godini, kao što smo već napomenuli, odlučilo, a u 1929. godini sprovelo povišenje glavnice na 10 miliona dinara, kako bi novim sredstvima od 4 miliona uspešno moglo pružiti što veću garanciju svojim osiguračima.

Odnos tuđih sredstava (duga i prenosne pasive) prema sopstvenim sredstvima (čista imovina) je sledeći:

	1927.	1928.	1929.
u hiljadama dinara			
Sopstvena sredstva	6.020	6.033	10.087
Tuđa sredstva	22.326	17.716	16.920
ili u procentima			
Sopstvena sredstva	21.3	25.4	37.4
Tuđa sredstva	78.7	74.6	62.6

Iz ove se tablice vidi, da je odnos više no povoljan, i da su sopstvena sredstva u stalnom porastu, a naročito u 1929. godini, posle sprovedene injekcije povišenja glavnice. Pri tome ne smemo ispustiti iz vida, da ima društvo i druga sredstva, koja se ne mogu videti iz bilansa, naime takozvane tihe rezerve: nepokretnosti koje vrede više no što su iskazane u aktivi bilanse, i pre svega dobro funkcionirajuću i uvedenu organizaciju agenata i akvizitera, koja predstavlja jedan rekvizit neprocenjive vrednosti za svako osiguravajuće društvo.

Od značajne je važnosti kod osiguravajućih društava i njihova politika plasiranja kapitala. Kod „Triglava“ ona izgleda ovako:

	1927.	1928.	1929.
u hiljadama dinara			
Likvidni plasman	14.578	11.295	14.932
Nelikvidni plasman	6.233	6.238	6.113
Ostala aktiva	7.530	6.216	5.917
Ukupno	28.346	23.749	26.962
ili u procentima			
Likvidni plasman	51.5	47.6	55.4
Nelikvidni plasman	22.1	26.2	23.3
Ostala aktiva	26.4	36.2	21.3

Pod likvidnim plasmanom podrazumevamo sledeće bilansne pozicije: blagajnu, potraživanja kod novčanih zavoda, hartije od vrednosti (koje se svakog momenta mogu lombardovati) i pozicije „kod novčanih zavoda deponirane pričuve“. Nelikvidni plasman su društvene zgrade, dok smatramo kao ostalu aktivu razne dužnike i potraživanja po tekućim i međusobnim računima kao i pokretnosti.

Likviditet preduzeća je odličan: u 1927. godini likvidni plasmani iznose 51.5%; u narednoj su godini nešto manji, ali se za to u 1929. godini povisuju na preko 55%, dakle više no ostala aktiva i nelikvidni plasmani ukupno. Pri tome je naročite važnosti da napomenemo, da su kod ukupnih sredstava od 27 mi-

liona poverioci zastupljeni samo sa 3.6 miliona dinara; stanje po preduzeće postaje još povoljnije, ako uzmemo u obzir, da se je ova pozicija smanjila prema 1927. godini za skoro 3 miliona dinara. Potraživanja kod novčanih zavoda odnosno Poštanske štedionice pak su porasla od 1.24 miliona u 1928. godini na 4.8 miliona u 1929. godini.

U prkos velikog obima poslova preduzeće dosada još nije moglo pristupiti isplati dividende.

„Triglav“ ima centralu u Zagrebu a filijale u Beogradu, Ljubljani, Novom Sadu, Osijeku, Sarajevu i Splitu.

U Upravnom odboru se nalaze g. g.: Nikola A. Belotsvetov, predsednik upravnog odbora društva za reosiguranje „Salamandra“, Kopenhagen; Dr. Ferdinand Gramberg, veleind., Beograd; Ivan Hribar, ministar n. r., Ljubljana; Dr. Nikola Kostrenčić, general. ravnatelj Jugoslovenske banke; R. Pilc, centralni direktor Francusko-srpske banke, Beograd; Pavao Theakston, ravnatelj, Paris; Vasilije Eliašević, profesor; Nordborg A. Groen, osig. ravnatelj, Kopenhagen; Andrej N. Belotsvetov, centralni direktor društva za osig. i reosig. „Triglav“; F. L. Tuma, generalni ravnatelj „Prve češke reosigur. banke“, Prag; Anatol Czamanski, Paris; Dr. Vladimir Turković-Kutjevski, bankar. U Nadzornom odboru g. g.: Petar Šreplović, viši inspektor Narodne banke, Beograd; Ing. Sergije Smirnov, sekretar Nj. Vis. Princese Jelene, Beograd; Dragan Hruš, ravnatelj Jugoslovenske banke, Karlovac.

Društvo za elektrotehniku i fabrika kabela a. d. - Zagreb

Račun bilance na dan 31. decembra 1929. god.

Aktiva		Pasiva	
	Dinara		Dinara
Tvorničke nekretnine	6,001.820.92	Dionička glavnica	1,000.000.—
Strojevi i tvornički uređaj	4,935.754.08	Smanjenje vrijednosti	1,582.680.66
Uredski namještaj	77.610.75	Vjerovnici	18,942.610.15
Blagajna	103.032.35	Dobitak u god 1929.	61.419.43
Kaucija i efekata	14.820.20		
Dužnici	4,542.349.54		
Roba	5,075.019.—		
Gubitak iz godine 1928.	836.303.40		
Ukupno	21,586.710.24	Ukupno	21,586.710.24

Račun gubitka i dobitka na dan 31. dec. 1929. god.

Rashodi		Prihodi	
	Dinara		Dinara
Opći troškovi	1,058.037.90	Pogonski bruto prihod	2,951.934.15
Plaće	575.200.—		
Kamati	1,257.276.82		
Dobitak 1929.	61.419.43		
Ukupno	2,951.934.15	Ukupno	2,951.934.15